

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.147:81'243:159.955

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20507282>

Лінгводидактичні підходи до розвитку критичного мислення в здобувачів мовної освіти

Папіжук Валентина Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної
комунікації та іншомовної освіти,

Житомирський державний університет імені Івана Франка,

м. Житомир, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-8684-6116>

Малінська Ганна Дмитрівна,

доцент кафедри теорії та історії держави і права, факультет заочного,
дистанційного навчання та підготовки іноземних громадян,

Національний транспортний університет,

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8554-7926>

Лисак Лариса Костянтинівна,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міждисциплінарних
соціально-гуманітарних студій,

ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка»,

м. Запоріжжя, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-3029-0320>

Прийнято: 14.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація: Актуальність дослідження зумовлена трансформацією сучасної мовної освіти, посиленням ролі цифрової комунікації та зростанням

потреби у формуванні здатності здобувачів освіти до критичного аналізу інформації, аргументованої взаємодії та самостійного прийняття комунікативних рішень. В умовах інформаційного перевантаження й активного поширення цифрового контенту традиційні репродуктивні моделі гуманітарної підготовки виявляються недостатніми для розвитку аналітичних, рефлексивних і дискурсивних умінь, що актуалізує необхідність переосмислення лінгводидактичних засад мовної освіти. **Метою статті** визначено обґрунтування сучасних лінгводидактичних підходів до формування критичного мислення здобувачів мовної освіти в умовах трансформації освітнього середовища та цифровізації комунікативних практик. **Методи дослідження** ґрунтуються на використанні теоретичного узагальнення, аналізу й синтезу наукових джерел, структурно-функціонального підходу, логіко-аналітичного моделювання та порівняльного аналізу для визначення особливостей інтеграції технологій розвитку критичного мислення в процес гуманітарної підготовки. **У результаті** дослідження проаналізовано сутність критичного мислення як функціонального компонента сучасної мовної компетентності та визначено його роль у розвитку аналітичних, комунікативних і рефлексивних умінь здобувачів освіти. Досліджено вплив сучасних лінгводидактичних підходів на формування здатності до аргументованої комунікації, інтерпретації інформації та критичного оцінювання змісту повідомлень. Обґрунтовано доцільність використання дебатних технологій, кейс-методів, технологій критичного читання, проєктного навчання та цифрово-інтерактивних інструментів у процесі розвитку критичного мислення. Виявлено ключові наукові та практичні проблеми, серед яких домінування репродуктивних моделей навчання, фрагментарність інтеграції аналітичних технологій, недостатня готовність здобувачів освіти до аргументованої мовленнєвої взаємодії та обмежена адаптація навчально-методичного забезпечення до сучасного цифрового

середовища. У висновках доведено, що ефективність розвитку критичного мислення в здобувачів мовної освіти забезпечується за умов системної інтеграції лінгводидактичних, дискурсивних, проблемно-орієнтованих і цифрово-інтерактивних підходів у процес гуманітарної підготовки. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням адаптивних моделей інтеграції технологій розвитку критичного мислення та оцінюванням ефективності цифрових інструментів у сучасній мовній освіті.

Ключові слова: гуманітарна підготовка, дискурсивне навчання, аналітичне мислення, цифрова комунікація, аргументація, критичне читання, освітні технології, комунікативна взаємодія.

Linguodidactic approaches to the development of critical thinking in language education students

Valentyna Papizhuk,

PhD in Pedagogy (Candidate of Pedagogical Sciences), Associate Professor,
Head of the Department of Cross-Cultural Communication and Foreign Language
Education,

Ivan Franko Zhytomyr State University,
Zhytomyr, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-8684-6116>

Hanna Malinska,

Associate Professor of the Department of Theory and History of State and Law,
Faculty of Correspondence, Distance Learning and Training of Foreign Citizens,
National Transport University,

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-8554-7926>

Larysa Lysak,

PhD in Philology (Candidate of Philological Sciences), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Interdisciplinary Social and
Humanitarian Studies,
LLC “Technical University “Metinvest Polytechnic”,
Zaporizhzhia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-3029-0320>

***Abstract.** The relevance of the study is determined by the transformation of modern language education, the increasing role of digital communication, and the growing need to develop learners' ability to critically analyze information, engage in reasoned interaction, and make independent communicative decisions. Under conditions of information overload and the active dissemination of digital content, traditional reproductive models of зуманітарної preparation prove insufficient for the development of analytical, reflective, and discursive skills, which actualizes the need to reconsider the linguodidactic foundations of language education. **The purpose** of the article is to substantiate modern linguodidactic approaches to the development of critical thinking among language education students in the context of the transformation of the educational environment and the digitalization of communicative practices. **The research methods** are based on theoretical generalization, analysis and synthesis of scientific sources, a structural-functional approach, logical-analytical modeling, and comparative analysis to determine the specific features of integrating critical thinking development technologies into the process of humanitarian training. **Results.** The study analyzes the essence of critical thinking as a functional component of modern language competence and identifies its role in the development of learners' analytical, communicative, and reflective skills. The influence of modern linguodidactic approaches on the formation of the ability for reasoned communication, information interpretation, and critical evaluation of message content is examined. The expediency of using debate technologies, case*

*methods, critical reading technologies, project-based learning, and digital interactive tools in the process of developing critical thinking is substantiated. The key scientific and practical problems are outlined, including the dominance of reproductive learning models, the fragmented integration of analytical technologies, the insufficient readiness of learners for reasoned speech interaction, and the limited adaptation of educational and methodological support to the modern digital environment. **The conclusions** emphasize that the effectiveness of critical thinking development in language education students is ensured through the systematic integration of linguodidactic, discursive, problem-oriented, and digital interactive approaches into the process of humanitarian training. Prospects for further research are associated with the development of adaptive models for integrating critical thinking development technologies and evaluating the effectiveness of digital tools in modern language education.*

Keywords: *humanitarian training, discursive learning, analytical thinking, digital communication, argumentation, critical reading, educational technologies, communicative interaction.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації мовної освіти особливої актуальності набуває проблема розвитку критичного мислення здобувачів освіти як ключової передумови формування їхньої комунікативної, аналітичної та інтерпретаційної компетентності. Посилення інформаційного навантаження, поширення цифрових комунікацій і зростання обсягів неперевіреної інформації актуалізують потребу в підготовці фахівців, здатних не лише відтворювати мовний матеріал, а й здійснювати його критичний аналіз, аргументовано оцінювати зміст висловлювань, виявляти маніпулятивні мовні стратегії та формувати власну позицію в іншомовному середовищі. Водночас у практиці мовної підготовки все ще домінують репродуктивні підходи до навчання, орієнтовані переважно на засвоєння лексико-граматичного матеріалу,

що обмежує розвиток аналітичного мислення, рефлексії та навичок аргументації.

У зв'язку з цим особливого значення набуває обґрунтування лінгводидактичних підходів, здатних інтегрувати розвиток критичного мислення в процес мовної підготовки через проблемно-орієнтоване навчання, дискурсивний аналіз, інтерпретацію текстів і комунікативну взаємодію. Практична значущість дослідження пов'язана з необхідністю вдосконалення методичного забезпечення мовної освіти відповідно до сучасних вимог академічної та професійної комунікації, де критичне осмислення інформації стає невід'ємною складовою ефективною мовленнєвою діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд сучасних досліджень свідчить, що проблема розвитку критичного мислення в здобувачів мовної освіти розглядається в сучасній науці крізь призму інтеграції лінгводидактичних, цифрових, когнітивних та інтерактивних підходів. Я. Бідзіля (Y. Bidzilya) та співавтори обґрунтовують роль інтерактивних завдань у формуванні мультикультурної компетентності, доводячи, що діалогічні та проблемно-орієнтовані форми роботи сприяють розвитку аналітичного мислення й здатності до інтерпретації мовних і культурних контекстів [1]. К. Новік (K. Novik), В. Папіжук та співавтори досліджують можливості штучного інтелекту (ШІ) у виявленні та корекції фонетичних помилок, підкреслюючи значення адаптивного аналізу мовлення для розвитку рефлексивних і самооцінювальних умінь здобувачів освіти [2]. Водночас К. Новік (K. Novik) в окремих дослідженнях аналізує етичні та педагогічні аспекти використання AI у викладанні англійської мови [3], а також обґрунтовує роль чат-ботів і адаптивних систем навчання в персоналізації освітнього процесу та розвитку індивідуальних стратегій критичного осмислення інформації [4].

Ю. А. Бондарчук акцентує увагу на стратегічних аспектах іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти, розглядаючи мовну освіту як інструмент розвитку комунікативної, аналітичної та інтерпретаційної компетентностей [5]. С. П. Байняшова досліджує формування інформаційної грамотності старшокласників у системі української мовної освіти та доводить, що здатність до критичного аналізу інформаційних потоків є важливим компонентом сучасної мовної підготовки [6]. С. В. Толочко та В. І. Хомич обґрунтовують доцільність використання великих мовних моделей для індивідуалізації навчання української мови як іноземної, підкреслюючи потенціал AI в розвитку критичного аналізу мовних конструкцій і комунікативних ситуацій [7]. Значний внесок у розвиток досліджуваної проблематики здійснено в працях, присвячених безпосередньо педагогічним технологіям розвитку критичного мислення. К. В. Решетилів аналізує педагогічні технології формування критичного мислення у викладанні гуманітарних дисциплін, акцентуючи на важливості проблемного навчання, дискусійних методів та аналітичної інтерпретації навчального матеріалу [8].

Окремий напрям досліджень пов'язаний із лінгводидактичними стратегіями мовної підготовки та когнітивними аспектами розвитку мовної особистості. Л. Іллічук (L. Illichuk) обґрунтовує лінгводидактичні стратегії підготовки майбутніх фахівців в умовах освітніх ризиків, визначаючи критичне мислення як основу адаптивності та ефективної комунікації [9]. Я. Баширлі (Y. Bashirli) досліджує формування навичок аудіювання з позицій лінгводидактичного підходу та доводить, що інтеграція аналітичного слухового сприйняття сприяє розвитку здатності до критичної інтерпретації мовної інформації [10]. Н. Оберсте-Берггауз (N. Oberste-Berghaus) розглядає когніти у вивченні мов із когнітивної та лінгводидактичної перспективи, підкреслюючи роль асоціативного аналізу та міжмовних зв'язків у формуванні аналітичного мислення здобувачів освіти [11].

Вагоме місце в сучасних дослідженнях посідають питання інтеграції методичних і загальнодидактичних підходів у мовній освіті. Д. Ю. Копосов, Н. П. Канонік та співавтори досліджують методи розвитку критичного мислення через вивчення англійської мови в закладах вищої освіти, акцентуючи на використанні дискусійних, проєктних і ситуаційно-аналітичних методів навчання [12]. Т. Груба аналізує взаємодію загальнодидактичних і лінгводидактичних підходів у навчанні української мови в старших класах, доводячи необхідність поєднання мовленнєвої практики з розвитком аналітичних і рефлексивних умінь [13]. Н. П. Волкова, О. В. Лебідь та співавтори досліджують розвиток мовної особистості викладача-науковця в умовах аспірантури, підкреслюючи значення цифрових технологій і методологічних підходів у формуванні критично-рефлексивного стилю професійної комунікації [14]. Н. Юрійчук та Л. Савенко розглядають інтерактивні технології навчання української мови як засіб підвищення навчальної мотивації учнів, доводячи, що інтерактивність освітнього середовища стимулює самостійність мислення та активізацію когнітивної діяльності здобувачів освіти [15].

Узагальнення проаналізованих праць дозволяє констатувати, що сучасні дослідження підтверджують ефективність інтеграції лінгводидактичних, цифрових та інтерактивних підходів у розвитку критичного мислення здобувачів мовної освіти. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного поєднання технологій AI, лінгводидактичних стратегій і когнітивно-аналітичних методів навчання в цілісній системі формування критичного мислення в умовах цифровізації мовної освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на зростання уваги до проблеми розвитку критичного мислення в мовній освіті, недостатньо дослідженими залишаються механізми його системної інтеграції в процес іншомовної підготовки. Більшість наукових праць

зосереджується переважно на формуванні мовної компетентності або окремих аналітичних умінь без комплексного врахування сучасних цифрових і дискурсивних умов комунікації.

Недостатня методична адаптація лінгводидактичних підходів до розвитку критичного аналізу, аргументації та роботи з інформацією ускладнює формування комунікативної автономності здобувачів освіти. Саме тому актуальним є дослідження практичних і методичних засад інтеграції технологій розвитку критичного мислення в сучасну систему навчання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – обґрунтування лінгводидактичних підходів до розвитку критичного мислення в здобувачів мовної освіти в умовах сучасної трансформації освітнього середовища.

Завдання статті:

1. Визначити сутність і функціональну роль критичного мислення в системі мовної освіти.
2. Проаналізувати лінгводидактичні підходи до розвитку критичного мислення в процесі гуманітарної підготовки.
3. Виявити проблеми та обґрунтувати напрями підвищення ефективності розвитку критичного мислення здобувачів мовної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Критичне мислення в системі мовної освіти розглядається як інтегрована інтелектуально-комунікативна здатність, що забезпечує аналіз, інтерпретацію, аргументоване оцінювання та свідоме використання мовної інформації в різних комунікативних ситуаціях. У сучасному освітньому середовищі воно виконує не лише когнітивну, а й соціально-комунікативну функцію, оскільки сприяє формуванню навичок логічного обґрунтування позиції, критичного сприйняття інформаційних потоків і конструктивної міжкультурної взаємодії. Особливого значення критичне мислення набуває в процесі мовної підготовки, під час якої

здобувач освіти має не лише засвоювати мовні структури, а й інтерпретувати зміст текстів, розпізнавати приховані смисли, аналізувати аргументацію та здійснювати оцінювання достовірності інформації в іншомовному середовищі (табл. 1).

Таблиця 1

Сутнісні характеристики критичного мислення та його функціональна роль у системі мовної освіти

<i>Компонент</i>	<i>Сутнісна характеристика</i>	<i>Прояв у мовній освіті</i>	<i>Функціональна роль</i>
<i>Аналітичний</i>	Здатність до логічного аналізу інформації та мовних конструкцій	Аналіз текстів, аргументів і комунікативних ситуацій	Формування навичок обґрунтованого оцінювання інформації
<i>Інтерпретаційний</i>	Осмислення змісту повідомлень і контексту	Інтерпретація іншомовних текстів і дискурсів	Поглиблення розуміння змісту та комунікативних намірів
<i>Рефлексивний</i>	Усвідомлення власної позиції та процесу мислення	Самооцінювання мовленнєвої діяльності	Розвиток здатності до самокорекції та критичного судження
<i>Комунікативний</i>	Аргументоване висловлення та захист позиції	Участь у дискусіях, дебатах і проблемному навчанні	Формування культури академічної комунікації
<i>Інформаційний</i>	Критичне сприйняття та перевірка інформації	Робота з цифровими й медіатекстами	Протидія маніпулятивному впливу та дезінформації

Джерело: сформовано авторами на основі [5, с. 21; 6, с. 68; 8; 12; 15, с. 201].

Практична цінність розвитку критичного мислення в мовній освіті полягає в переході від репродуктивної моделі навчання до аналітико-комунікативної взаємодії, у межах якої мовна діяльність поєднується з оцінюванням змісту інформації та формуванням аргументованої позиції. У сучасній практиці це проявляється через використання проблемно-орієнтованих

дискусій, аналізу медіатекстів, інтерпретації публічних виступів, академічних дебатів і роботи з іншомовними цифровими джерелами [5, с. 21]. Наприклад, під час аналізу новинних матеріалів або публікацій у соціальних мережах здобувачі освіти не лише опрацьовують лексико-граматичний матеріал, а й навчаються виявляти логічні суперечності, маніпулятивні мовні конструкції та приховані комунікативні наміри автора.

Водночас у процесі академічної комунікації критичне мислення забезпечує здатність до аргументованого відстоювання позиції іноземною мовою, що є особливо важливим для підготовки майбутніх фахівців у міжнародному професійному середовищі. Практика показує, що інтеграція аналітичних завдань у мовну підготовку підвищує рівень усвідомленого засвоєння матеріалу, активізує рефлексію та сприяє формуванню навичок самостійного прийняття рішень у ситуаціях інформаційної невизначеності [15, с. 201]. За таких умов критичне мислення перестає бути лише когнітивною характеристикою і трансформується у функціональний компонент сучасної мовної компетентності, адаптованої до вимог цифрового та міжкультурного комунікативного середовища.

Сучасні лінгводидактичні підходи орієнтовані на поєднання мовної підготовки з розвитком аналітичних, дискурсивних і комунікативних умінь здобувачів освіти. У центрі уваги перебуває не ізольоване засвоєння мовних норм, а формування здатності використовувати мову як інструмент аргументації, інтерпретації та професійної взаємодії [8]. За умов цифровізації освіти й активного поширення інтерактивних форматів навчання особливого значення набувають підходи, що стимулюють самостійне осмислення інформації, комунікативну активність та адаптацію мовленнєвої поведінки до різних соціокультурних контекстів (табл. 2).

Таблиця 2

Вплив сучасних лінгводидактичних підходів на розвиток аналітичних і комунікативних умінь здобувачів освіти

<i>Лінгводидактичний підхід</i>	Освітня спрямованість	Практичний прояв у навчанні	Результат для здобувачів освіти
<i>Комунікативний</i>	Формування здатності до ефективної мовленнєвої взаємодії	Діалоги, дискусії, ситуаційне моделювання	Розвиток навичок аргументованої комунікації
<i>Дискурсивний</i>	Осмислення мовлення в контексті соціальної взаємодії	Аналіз публічних виступів, медіатекстів і професійних комунікацій	Формування навичок інтерпретації та критичного аналізу
<i>Проблемно-орієнтований</i>	Активізація аналітичного мислення через вирішення навчальних ситуацій	Робота з кейсами та проблемними завданнями	Розвиток здатності приймати обґрунтовані рішення
<i>Проектний</i>	Інтеграція мовної діяльності з дослідницькою та творчою роботою	Підготовка презентацій, дослідницьких і командних проєктів	Посилення самостійності та комунікативної адаптивності
<i>Цифрово-інтерактивний</i>	Використання цифрових ресурсів у мовній підготовці	Робота з онлайн-платформами, мультимедійними матеріалами та цифровими дискусіями	Розвиток навичок роботи з інформацією та цифрової комунікації

Джерело: сформовано авторами на основі [1, р. 315; 7, с. 29; 9, с. 45; 10, р. 31; 13, с. 39].

Упровадження сучасних лінгводидактичних підходів суттєво розширює функціональні межі мовної освіти, перетворюючи її на середовище розвитку аналітичного мислення, дискурсивної культури та комунікативної адаптивності. На відміну від традиційної моделі, орієнтованої переважно на відтворення мовних норм, сучасні підходи стимулюють здобувачів освіти до активної інтерпретації змісту, критичного оцінювання інформації та

аргументованої взаємодії в іншомовному середовищі [7, с. 29]. Це особливо важливо в умовах цифрової комунікації, де мовленнєва діяльність дедалі частіше поєднується з необхідністю швидкого аналізу великих обсягів інформації та перевірки її достовірності.

Значний педагогічний потенціал демонструє дискурсивний підхід, який орієнтує навчання на аналіз мовлення в реальному соціальному та культурному контексті. Робота з публічними виступами, професійними інтерв'ю, медіадискусіями або науковими текстами дозволяє здобувачам освіти простежувати особливості аргументації, виявляти маніпулятивні мовні конструкції та оцінювати вплив комунікативної стратегії на аудиторію. У практичному вимірі це формує навички академічної доброчесності, критичного читання й усвідомленого використання мовних засобів у професійній діяльності. Проектний і проблемно-орієнтований підходи сприяють перенесенню мовної підготовки в площину реальної комунікативної взаємодії. Наприклад, під час створення колективних дослідницьких проєктів або моделювання професійних переговорів здобувачі освіти змушені координувати командну діяльність, узгоджувати позиції та аргументовано подавати результати роботи іноземною мовою [13, с. 39]. За таких умов мова використовується не як самоціль, а як інструмент вирішення конкретних інтелектуально-комунікативних завдань, що суттєво підвищує рівень мотивації та усвідомленості навчання. Особливої уваги потребує цифрово-інтерактивний підхід, ефективність якого зростає в умовах розвитку онлайн-освіти та мультимедійних технологій. Використання інтерактивних платформ, спільного редагування текстів, цифрових форумів і відеодискусій формує здатність працювати з різними форматами інформації та адаптувати мовленнєву поведінку до особливостей віртуальної комунікації. У результаті сучасна мовна освіта набуває міждисциплінарного характеру, поєднуючи розвиток мовної

компетентності з формуванням аналітичної культури, інформаційної стійкості та професійної мобільності здобувачів освіти.

Інтеграція технологій розвитку критичного мислення в гуманітарну підготовку передбачає поєднання мовленнєвої діяльності з аналітичними, рефлексивними та проблемно-комунікативними практиками. За таких умов навчання орієнтується не лише на формування мовної правильності, а й на розвиток здатності аналізувати інформацію, аргументувати позицію та приймати комунікативні рішення у складних соціокультурних ситуаціях (табл. 3).

Таблиця 3

Методичні підходи до інтеграції технологій розвитку критичного мислення в процес іншомовної підготовки

<i>Методичний інструмент</i>	Методична основа застосування	Освітній механізм реалізації	Очікуваний педагогічний ефект
<i>Дебатні технології</i>	Організація аргументованої іншомовної взаємодії	Проведення академічних дебатів і дискусій	Розвиток навичок аргументації та мовленнєвої гнучкості
<i>Кейс-метод</i>	Аналіз проблемних професійних і соціокультурних ситуацій	Робота з практичними сценаріями іншомовної комунікації	Формування здатності приймати обґрунтовані рішення
<i>Технології критичного читання</i>	Поглиблене осмислення змісту текстів	Аналіз структури, аргументів і достовірності джерел	Розвиток аналітичного сприйняття інформації
<i>Рефлексивні практики</i>	Усвідомлення результатів і процесу навчання	Самооцінювання, мовленнєві щоденники, рефлексивні обговорення	Посилення автономності та самокорекції
<i>Інтерактивні цифрові технології</i>	Використання цифрових інструментів для колективної взаємодії	Онлайн-форуми, спільне редагування текстів, мультимедійні завдання	Формування навичок критичної цифрової комунікації

Джерело: сформовано авторами на основі [2, с. 213; 3, р. 158; 4, р. 162; 11, р. 14; 12].

Результативність інтеграції технологій розвитку критичного мислення значною мірою залежить від того, наскільки мовленнєва діяльність наближена до реальних комунікативних і професійних ситуацій. Саме тому сучасні методичні моделі дедалі частіше ґрунтуються на сценаріях, де здобувач освіти виконує не роль пасивного виконавця мовних вправ, а учасника інтелектуальної взаємодії [4, р. 162]. Наприклад, під час академічних дебатів студенти змушені оперативно зіставляти факти, критично оцінювати аргументи опонентів та адаптувати мовленнєву стратегію відповідно до перебігу дискусії. Такий формат активізує не лише мовленнєву компетентність, а й здатність до швидкого аналітичного реагування в умовах комунікативної невизначеності.

Суттєвий методичний потенціал демонструє кейс-метод, особливо в підготовці здобувачів освіти до професійної міжкультурної взаємодії. Моделювання переговорів, конфліктних ситуацій або кризових комунікацій іноземною мовою дозволяє інтегрувати мовну практику з аналізом поведінкових стратегій, оцінюванням інформаційних ризиків і пошуком аргументованих рішень [12]. У результаті мова використовується як інструмент професійного мислення та управління комунікацією, а не лише як засіб відтворення граматичних конструкцій.

Окрему роль відіграють технології критичного читання, які забезпечують розвиток навичок роботи з інформаційно складними текстами. Аналіз іншомовних наукових статей, аналітичних матеріалів або медіапублікацій формує здатність виявляти логічні суперечності, розмежовувати фактичний і оцінний компоненти повідомлення, а також оцінювати надійність джерел. У сучасному цифровому середовищі така підготовка набуває практичного значення через необхідність протидії дезінформації та маніпулятивним комунікативним впливам.

Водночас використання цифрово-інтерактивних технологій створює умови для багаторівневої мовленнєвої взаємодії, де поєднуються текстова, аудіальна та візуальна комунікація. Спільне редагування іншомовних текстів, участь у міжнародних онлайн-дискусіях або створення мультимедійних проєктів стимулюють відповідальність за якість аргументації, логіку викладу та достовірність використаної інформації [9, с. 45]. У таких умовах критичне мислення інтегрується у всі етапи мовленнєвої діяльності – від сприйняття інформації до її інтерпретації, оцінювання та комунікативного подання.

Розвиток критичного мислення в здобувачів мовної освіти супроводжується низкою наукових і практичних проблем, що знижують ефективність сучасної гуманітарної підготовки. Однією з основних залишається домінування репродуктивних моделей навчання, орієнтованих переважно на засвоєння лексико-граматичного матеріалу та відтворення стандартних мовленнєвих конструкцій. За таких умов мовленнєва діяльність часто не переходить у площину аналізу, аргументації та критичного осмислення інформації. Водночас критичне мислення нерідко інтегрується в освітній процес фрагментарно – через окремі дискусії чи творчі завдання без системної методичної основи.

Суттєвою проблемою є недостатня готовність здобувачів освіти до аргументованої комунікації. У процесі роботи з аналітичними текстами або проблемними ситуаціями значна частина студентів орієнтується на відтворення готових тез замість самостійного формування висновків та оцінювання достовірності інформації [12]. Ускладнює ситуацію також інформаційне перевантаження цифрового середовища, де здобувачі освіти часто не володіють достатніми навичками критичного читання, перевірки джерел і розпізнавання маніпулятивних мовних стратегій.

Проблемним аспектом залишається і недостатня адаптація навчально-методичного забезпечення до потреб розвитку критичного мислення. Значна

частина освітніх матеріалів не містить кейсів, дискурсивних завдань або ситуацій професійної комунікації, що обмежує формування навичок аналітичної взаємодії. Додатковими чинниками виступають недостатня методична підготовка окремих викладачів до використання інтерактивних технологій та орієнтація систем оцінювання переважно на перевірку мовної правильності, а не глибини аналізу, логіки аргументації й самостійності мислення.

Підвищення ефективності використання лінгводидактичних підходів у розвитку критичного мислення здобувачів мовної освіти потребує системного поєднання мовної підготовки з аналітичною, дискурсивною та проблемно-комунікативною діяльністю. Насамперед доцільним є переорієнтування освітнього процесу з домінування репродуктивних вправ на використання інтерактивних форматів навчання – дебатів, кейс-аналізу, дискусій, проблемних ситуацій і проєктної роботи, які стимулюють самостійне формування висновків та аргументоване використання мовних ресурсів. Важливим практичним кроком є систематичне додавання до мовної підготовки автентичних текстів, медіаматеріалів, наукових публікацій і цифрового контенту, що дозволяє формувати навички критичного читання, аналізу інформації та оцінювання достовірності джерел.

Доцільним є також розширення використання міждисциплінарних завдань, пов'язаних із професійною або соціокультурною проблематикою, оскільки це забезпечує перенесення мовної діяльності у сферу реальної комунікативної взаємодії. Практичну ефективність демонструє моделювання професійних переговорів, академічних дискусій і ситуацій міжкультурної комунікації, під час яких здобувачі освіти навчаються адаптувати мовленнєву поведінку до контексту та аргументовано відстоювати позицію. Водночас важливо вдосконалювати цифрове освітнє середовище через використання інтерактивних платформ, спільного редагування текстів, онлайн-дебатів і

мультимедійних проєктів, що сприяє розвитку критичної цифрової комунікації та інформаційної стійкості.

Окремої уваги потребує методична підготовка викладачів до використання технологій розвитку критичного мислення в процесі гуманітарного навчання. Підвищення ефективності мовної освіти значною мірою залежить від здатності викладача організовувати аналітичну взаємодію, створювати проблемні комунікативні ситуації та стимулювати рефлексію здобувачів освіти. Доцільним є також удосконалення систем оцінювання шляхом додавання критеріїв аргументованості, логічності, самостійності висновків і здатності критично працювати з інформацією, що дозволить розглядати критичне мислення не як додатковий елемент навчання, а як повноцінний компонент сучасної мовленнєвої компетентності.

Висновки. У результаті дослідження узагальнено значення розвитку критичного мислення як важливої складової сучасної мовленнєвої компетентності, орієнтованої на аналіз інформації, аргументовану комунікацію та критичне осмислення змісту повідомлень. Розглянуто можливості інтеграції лінгводидактичних підходів із дискурсивними, проблемно-орієнтованими, проєктними та цифрово-інтерактивними технологіями навчання, які сприяють розвитку аналітичних, рефлексивних і комунікативних умінь здобувачів освіти. Акцентовано увагу на проблемах розвитку критичного мислення в мовній освіті, зокрема на домінуванні репродуктивних моделей навчання, фрагментарному використанні аналітичних технологій, недостатній готовності здобувачів освіти до аргументованої взаємодії та обмеженій адаптації навчально-методичного забезпечення до сучасного цифрового середовища. Визначено доцільність ширшого використання дебатів, кейс-методів, автентичних текстів, міждисциплінарних завдань і цифрових платформ у процесі мовної підготовки. Перспективи подальших досліджень пов'язані з

розробленням адаптивних моделей інтеграції технологій розвитку критичного мислення та оцінюванням ефективності цифрових інструментів у мовній освіті.

Список використаних джерел

1. Bidzilya Y., Kuzma O., Kharkivska O., Shkurko H., Stepanenko O. The role of interactive tasks in developing multicultural competence in language and literature classes. *Revista EDaPECI*. 2025. Vol. 25, № 3. P. 310–322. DOI: <https://doi.org/10.29276/redapeci.2025.25.323395.310-322>.

2. Новік К., Папіжук В., Лісова Ю. Використання штучного інтелекту для виявлення та корекції фонетичних помилок у здобувачів освіти: теоретичний аналіз та практичні рекомендації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 77, Т. 2. С. 210–216. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-2-30>.

3. Novik K. Ethics and efficiency: exploring the benefits and challenges of AI in English teaching. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. 2024. P. 156–160. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2332>.

4. Novik K. From chatbots to adaptive learning: the role of AI in personalized English language education. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. 2024. P. 161–164. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2333>.

5. Бондарчук Ю. А. Теоретичні основи і стратегічні аспекти іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти: академічний огляд. *Педагогічні науки*. 2025. № 109. С. 19–25. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-109-3>.

6. Байняшова С. П. Формування інформаційної грамотності старшокласників як компонент української мовної освіти: психолого-педагогічні умови. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2025. № 122. С. 63–79. DOI: [https://doi.org/10.35433/pedagogy.3\(122\).2025.5](https://doi.org/10.35433/pedagogy.3(122).2025.5).

7. Толочко С. В., Хомич В. І. Використання великих мовних моделей для індивідуалізації навчання української мови як іноземної. *Педагогічний альманах*. 2025. № 60. С. 25–33. DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi60.674>.

8. Решетилів К. В. Педагогічні технології розвитку критичного мислення здобувачів освіти у викладанні гуманітарних дисциплін. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 15. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14923895>.

9. Шyчук L. Linguodidactic strategies for language training of future specialists under conditions of educational risks. *Журнал Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Філологія*. 2024. № 12. С. 42–50. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnuphil.12.42-50>.

10. Bashirli Y. Formation of students' listening-comprehension skills in teaching English from a linguodidactic perspective. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 2024. Vol. 29, № 58. P. 24–39. DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1831-2024-29\(58\)-24-39](https://doi.org/10.58442/3041-1831-2024-29(58)-24-39).

11. Oberste-Berghaus N. Cognates in foreign language learning: a cognitive and linguodidactic perspective. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2025. Vol. 17, № 2. P. 1–37. URL: <https://www.ceeol.com/browse/browse-by-subjects>.

12. Копосов Д. Ю., Канонік Н. П., Струтинська Т. Р. Методи розвитку критичного мислення через вивчення англійської мови у ЗВО. *Академічні візії*. 2025. № 40. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15019710>.

13. Груба Т. Взаємодія загальнодидактичних та методичних (лінгводидактичних) підходів у навчанні української мови в старших класах. *Теоретична і дидактична філологія*. 2024. № 38. С. 32–48. DOI: <https://doi.org/10.31470/2309-1517-2024-38-32-48>.

14. Волкова Н. П., Лебідь О. В., Олійник І. В. Розвиток мовної особистості викладача-науковця в умовах аспірантури: методологічні підходи,

технологічний інструментарій. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15886574>.

15. Юрійчук Н., Савенко Л. Інтерактивні технології навчання української мови як засіб підвищення навчальної мотивації учнів базової школи. *Теоретична і дидактична філологія*. 2026. № 41. С. 197–207. DOI: <https://doi.org/10.>